

Turkiston

1925-yildan chiqqan boshlagan

«Kamolot» yoshlar ijtimoiy harakati Markaziy Kengashining nashri

www.turkiston.uz

2013-yil 24-aprel, chorshanba № 30 (15668)

ЁШ ОЛИМЛАР АНЖУМАНИ

Ёшлар ижод саройида ёш олимларнинг тиббиётнинг долзарб назарий ва амалий масалаларига бағишланган II илмий-амалий анжумани бўлиб ўтди. Тадбир Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим, Соғлиқни сақлаш вазирликлари, Тошкент тиббиёт академияси, «Ҳаёт учун!» кўкрак беши саратони миллий уюшмаси, «Келажак овози» ёшлар ташаббуслари маркази ҳамкорлигида ташкил этилди.

Тошкент тиббиёт академияси ректори Ш.Каримов ва бошқалар Президентимиз раҳнамолигида мамлакатимизда тиббий таълимнинг давр талаби даражасида такомиллаштирилаётгани халқимиз саломатлигини муҳофаза қилишда муҳим омил бўлаётганини таъкидлади. Ёш олимларнинг иккинчи марта ўтказилаётган мазкур анжуманидан кўзланган асосий мақсад ҳам тиббиёт йўналишидаги олий таълим даргоҳларида олиб борилаётган илмий тадқиқотларни агрофлича таҳлил этиш, талабалар ва ёш тадқиқотчиларнинг илмий фаолияти, хорижий тилларни ўзлаштиришини рағбатлантиришдан иборатдир.

Бугун мамлакатимизда олий тиббий таълим тизимининг бакалаврият босқичида умумий амалиёт, магистратурада 46 мутахассислик бўйича шифокорлар тайёрланмоқда. Талабалар, тадқиқотчилар хорижий тилларни пухта эгаллаб, чет тиллардаги илмий манбалар ва адабиётлардан кенг фойдаланмоқда.

«Келажак овози» ёшлар ташаббуслари маркази, «Ҳаёт учун!» кўкрак беши саратони миллий уюшмаси, «Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми» жамғармаси томонидан илм-фаннинг турли соҳалари билан бирга тиббиёт йўналишида илмий изланаётган ёшларнинг лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш, мазкур тадқиқотлар аҳамиятини тарғиб этиш юзасидан қатор ишлар амалга оширилмоқда. Ёш тадқиқотчиларнинг илмий изланишлари юртимизда ҳар йили ўтказилаётган Республика инновацион ғоялар, технологиялар ва лойиҳалар ярмаркасида намойиш этилмоқда.

Анжуманда ёш олимлар томонидан олиб борилаётган илмий тадқиқотлар тақдироти, истиқболли изланишлар тафсилотига оид маърузалар тингланди. Энг яхши илмий тадқиқот муаллифлари тақдирланди.

Анжуманда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари А.Иқромов сўзга чиқди.

Назокат УСМОНОВА,
ЎЗА муҳбири

Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch

Саҳна залдан баланд

«Ёшларни тўғри йўлга бошлашда панд-насиҳат билан кифояланиб бўлмайди. Эзгуликни, юртпарварликни, инсоний фазилатларни камол топтиришга хизмат қиладиган амалий ишлар қилиш керак. Ана шундай амалий тарбия омиллари билан бири театр дид. Театр давр билан ҳамнафас яшаётган, ҳаёт синовларида тобланган фидойи инсонлар ҳақида ҳикоя қилувчи асарларни саҳнага олиб чиқиши зарур».

Президентимиз Ислам Каримовнинг 2010 йил 30 августда «Бухоро маданий маркази» мажмуида вилоят мусиқали драма театри очилишида айтган бу фикрлари ўзбек театри санъати ривожига янги босқични бошлаб берди.

Бугун кўплаб давлатларда театр санъати ўз ўрнини шоу-бизнесга бўшатиб бераётган бир пайтда ўзбек саҳна санъатига талабу эҳтиёж камайгани йўқ. Негаки, саҳна жонли жараён. Унда истеъдод ва истеъдодсизлик яққол намоён бўлади. Зотан, театр санъати тасаввур ва тафаккур ҳосиласи, маънавий юксалиш воситасидир.

(Давоми 5-бетда)

6-бетга қаранг

Сардор Муллажонов фотокolleж

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

2013 йил 23 апрелда Вазирлар Маҳкамасининг жорий йил биринчи чорагида республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш яқунларига ҳамда шу йил 18 январда республика Ҳукумати мажлисида Ўзбекистон Республикаси Президентини Ислам Каримов томонидан белгилаб берилган 2013 йилги иқтисодий дастурнинг энг муҳим йўналишлари ва устувор вазибалари амалга оширилишини баҳолашга бағишланган мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисида мамлакатни ривожлантиришнинг белгиланган макроиқтисодий кўрсаткичларига эришишни таъминлаш, энг аввало, иқтисодиёт тармоқлари ва соҳаларини жадал модернизациялаш ва ривожлантиришнинг қабул қилинган дастурларини аниқ мақсадга йўналтирилган ҳолда амалга ошириш ҳисобида иқтисодиётнинг рақобатбардошлилигини ошириш ҳамда уни таркибий ўзгартиришларни чуқурлаштириш, шунингдек, аҳоли бандлиги ва фаровонлигини ошириш

ни таъминлаш бўйича амалга оширилаётган чора-тадбирларнинг натижалари ҳар томонлама кўриб чиқилди ва чуқур таҳлил қилинди.

Қайд этиб ўтилдики, жаҳон иқтисодиётида давом этаётган инқирозли содирети модернизациялаш ва унинг рақобатбардошлилигини ошириш дастурининг тизимли ва изчил амалга оширилиши туфайли макроиқтисодий барқарорликни ва республика иқтисодиётини ўстиришнинг барқарор суръатларини сақлаш таъминланмоқда. Жорий йилнинг биринчи чорагида мамлакатнинг ялпи ички маҳсулоти 7,5 фоизга, sanoat маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми 6 фоизга, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш — 6,2 фоизга, қурилиш ишлари — 13,2 фоизга ўсди. Давлат бюджети ялпи ички маҳсулотга нисбатан 0,4 фоиз миқдоридеги профити билан ижро этилди. Инфляция даражаси прогноз параметрларидан ошмади.

Ички талабни рағбатлантириш ва ички бозор

ни рақобатбардош маҳаллий маҳсулотлар билан янада кўпроқ тўлдириб бўйича кўрилаётган чора-тадбирлар натижасида истеъмол товарлари ишлаб чиқариш ҳажми 9,4 фоизга, чакана товар айланмаси 13,1 фоизга ва хизматлар ҳажми 9 фоизга кўпайди. Хизматлар кўрсатиш соҳасининг ялпи ички маҳсулотдаги улуши ўтган йилдаги 52,1 фоиз ўрнига 52,5 фоизга ўсди. Маҳаллийлаштириш маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми 40,4 фоизга ўстириш таъминланди, импорт ўрнини қоплашнинг ҳисоблаб чиқилган самараси 1,0 миллиард АҚШ долларини ташкил қилди.

Энг аввало, иқтисодиёт тармоқларини жадал ривожлантиришга ва модернизациялаш кўламлигини кенгайтиришга йўналтирилган фаол инвестиция сиёсатининг амалга оширилаётганлиги, ўзлаштирилган инвестициялар ҳажмининг 7,2 фоиз, шу жумладан хорижий инвестициялар ҳажмининг 35,5 фоиз ўсишига кўмаклашди, уларнинг қарийб 84 фоизини

тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ташкил қилади. 587 та ишлаб чиқариш объекти фойдаланишга топширилди, шунингдек, умумий қиймати 4,3 миллиард АҚШ долларига тенг бўлган 114 та янги инвестиция лойиҳасини амалга ошириш бошланди.

«Обод турмуш йили» Давлат дастури тадбирлари фаол амалга оширилмоқда. Уларни молиялаштиришга жорий йилнинг биринчи чорагида барча манбалар ҳисобидан 1,3 триллион сўм миқдоридеги маблағлар йўналтирилди.

Вазирлар Маҳкамаси мажлисида sanoat тармоқларини модернизациялаш, техник ва технологик жиҳатдан янгилаш, ишлаб чиқаришни диверсификациялаш, рақобатбардош маҳсулотларнинг янги турларини ўзлаштириш ҳамда уларни экспортга етказиб бериш ҳажмлари ва турларини кўпайтириш дастурларининг бажарилишини муфассал таҳлил қилишга алоҳида эътибор қаратилди.

(Давоми 2-бетда)

Ҳар ишда намунали

Қайси ташаббусни амалга оширмасин, ишни, аввало, ўзидан бошлайди, ўзи биринчи бўлиб бошқаларга ўрнак кўрсатади. Бир сўзли йигит. Ҳар ишда фаол, жонкуяр. Буларнинг бари Зухроб Матмуродов ҳақида.

Зухроб билан Урганчда танишдик. У Тошкент тиббиёт академияси Урганч филиалининг 5-курс талабаси. 2010 йилдан буён олий таълим муассасасидаги «Камолот» ЁИХ бошланғич ташкилоти етакчиси сифатида фаолият кўрсатмоқда. Хива тиббиёт коллежида ўқиб юрганидаёқ ёшлар ташкилотига аъзо бўлган.

Сухбатимиз Ҳаракат ташкил этилган кун арафасида бўлгани учунми, Зухроб сўзини шу мавзудан бошлади.

— «Камолот» биз учун кенг имкониятлар беради, — дейди етакчи. — Бу ерда ҳар ким ўзини қайсидир фаолият турида синаб кўриши мумкин. Масалан, мен академияга ўқишга киргач, тиббиёт соҳасида орттирган билимларимни жамоатчилик, аввало, бошқа тенгдошларим билан ўртоқлашишни, улар учун саломатлик, соғлом турмуш тарзи соҳаларида қизиқарли ва фойдали лойиҳалар ташкил қилишни жуда хоҳлардим. Қандай қилиб, деган савол аввалига мени жиддий ўйлантириб қўйди. Кейин эса, буни Ҳаракатнинг бошланғич ташкилоти орқали бемалол амалга оширса бўлади, деган хулосага келдим. Ўзим ташаббус билдириб, БТ етакчилигига номзодимни қўйдим. Менга ишонч билдиришди, етакчи қилиб сайлашди.

— Дарсдан сўнг талабалар-

нинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш — муҳим масала, — давом этади Зухроб. — Ишни шундан бошладим. Филиалда хирургия, болалар хирургияси, терапия, онкология, ёш гинеколог сингари фан тўғараклари ишлаб турибди. Шунингдек, кўпчилигимиз тил ўрганишга қизиқамиз. Шу боис мен етакчи сифатида рус ва инглиз тиллари, шунингдек, қизлар учун тикувчилик тўғаракларини очиш таклифи билан чиқдим. Ташаббусимни «Камолот» ЁИХ вилоят кенгаши қўллаб-қувватлади.

Айни пайтда Тошкент тиббиёт академиясининг Урганч филиалида 955 нафар талаба Ҳаракатнинг бошланғич ташкилотига аъзо. Мутахассисликларидан келиб чиққан ҳолда БТ фаоллари асосий эътиборни ёшлар орасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилишга қаратишди.

— Яқинда «Камолот» кўча кубоги учун футбол турнирини ўтказдик, — дейди Зухроб Матмуродов. — Унда ҳар бир курсдан иккитадан — жами 14 та жамоа иштирок этди. Шу ойда спартакиада ўйинларини ўтказишни режалаштирганмиз. Бундан ташқари, бизда йил бўйи волейбол, баскетбол, стол тенниси, шахмат-шашка мусобақалари бўлиб ўтади.

Яна бир қизиқ тафсилот. Кашандаликка қарши курашиш гу-

руҳини Зухробнинг ўзи бошқаради. Унинг талабалар орасида тамаки чекиш сабабларини ўрганиш бўйича илмий тадқиқот олиб борганини ҳам айтиб ўтиш ўринли. 2010 йилда ушбу илмий иши филиал талабалари илмий жамияти томонидан ўтказилган конференцияда 1-ўринга лойиқ кўрилган.

— Ёшлар орасида соғлом турмуш тарзини тарғиб этиш мақсадида 12 нафар энг фаол аъзомиздан иборат тарғибот гуруҳини шакллантирдик, — дейди суҳбатдошимиз. — Ҳар ҳафта вилоятдаги мактаб, ўрта махсус ҳамда олий таълим муассасаларида давра суҳбатларини уюштирамиз. Мавзулар кўламини кенг — ОИТС, гиёҳвандлик, репродуктив саломатлик, эрта никоҳнинг салбий оқибатларига ҳама. Ҳар бир мавзу юзасидан слайд ва тарқатма материаллар тайёрланган. Ёшлар билан бундай тарғибот ишларини «тенгдош-тенгдошга» усулида, улар учун тушунарли тилда олиб боришга ҳаракат қиламиз. Масалан, менинг чекиш бўйича тайёрлаган слайдими бор. Унда ўқув амалиёти давомида ўзим суратга олган кашанданинг ички органлари, айниқса, деярли чириб бўлган ўпкасининг расмини жойлаштирганман. Бу слайдни кўрсатиб, ёшларга тамаки инсон организмни қай йўсинда заҳарлаши тўғрисида

айтиб бераман.

Тарғибот тадбирларидан ТТА Урганч филиали талабаларининг ўзлари ҳам четда қолаётгани йўқ. Бошланғич ташкилот ташаббуси билан филиалдаги талабалар тураржойида ҳар оқшом тиббиётнинг турли соҳалари бўйича тақдимот-семинарлар бўлиб ўтади. Бундай тадбирларни ўтказиш учун ҳар бир кафедрадан жами 30 нафар ўқитувчи масъул этиб белгиланган.

— Талабаларнинг муаммоларини ечишда ҳам ёрдамлашасизларми? — деб сўрадик Зухроб Матмуродовдан.

— Албатта, айниқса, чин етим ҳамда ижтимоий ҳимояга муҳтож оилалар фарзандларига моддий ёрдам кўрсатилади. Ҳар ўқув йилининг бошида бундай талабаларнинг рўйхатини шакллантириб, вилоят ҳокимлигига тақдим этамиз. Ўтган йили 15 нафар талабага бир йиллик контракт пулининг ярми моддий ёрдам тариқасида тўлаб берилди. Бу йил яна саккиз нафарига ёрдам кўрсатиш режалаштирилган.

— Кўпдан буён бир ғояни амалга ошираман, деб юрибман, — дейди Зухроб сўзини

яқунлар экан. — Ҳозир талабаларга шахсий ноутбук жуда керак. Бироқ ҳамма ҳам уни сотиб ололмайди. Талабаларга компьютер техникасини харид қилишлари учун имтиёзли кредитлар ажратилса, ёмон бўлмасди. Суриштириб кўрсам, тижорат банкларининг ҳеч бирини бундай кредит тури жорий қилинмаган. Ташаббусни «Камолот» ЁИХ орқали кўтариб чиқяпман. Ниятим — филиалимиздаги ҳар бир талабани биттадан портатив компьютер билан таъминлаш.

Наргиза УМАРОВА,
«Turkiston» мухбири

(Материал «Камолот» ЁИХ Хоразм вилояти кўмагида ташкил қилинган медиатур лойиҳаси доирасида тайёрланди.)

Оltin meros

Тошкент вилояти педагогика коллежида Ўзбекистон халқ артисти, академик Юнус Ражабийнинг 115 йиллигига бағишлаб «Санъатга бахшида умр» деб номланган бадиий кеча бўлиб ўтди.

Ибратли умр

Унда Ўзбекистон халқ артисти Обид Юнусов, халқ ҳофизи Ҳасан Ражабий, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Тоҳир Ражабий ҳамда хонанда Азиз Ражабий меҳмон бўлди.

Кеча аввалида Юнус Ражабий яратган мумтоз мақом кўшиқлари янгради. Сокин оҳанглари билан киши руҳиятига ором бахш этувчи куй-кўшиқлар янграгач, буюк санъаткор ҳаёти ва ижоди ёдга олинди. Хотира — уйғонса гўзал. Юнус Ражабий ҳақидаги қизиқарли маълумотларни ҳикоя қилиб берганлар кеча файзли ўтишини таъминлашди. Тадбирда иштирок этганлар ёшларни қизиқтирган саволлар, уларни ўйлантираётган муаммолар хусусида ҳам тўхталдилар.

— Бугунги кунда ўтмиш аждодларимиздан мерос бўлиб келаётган миллий мақомларимизга ёшлар бироз совуқонлик билан қараётгандай, — дейди Ўзбекистон халқ артисти Обид Юнусов. — Айрим ёш хонандаларнинг санъатга энгил қарашлари ҳам дилни ранжитади. Санъатга, мақомларга шу йўсинда муносабатда бўлсак, келажак авлод бизни кечирмайди.

«Шашмақом»га унутилмас умр ҳадя этган буюк санъаткор Юнус Ражабийга «Шашмақом» ҳам унутилмас умр бахш этди. Санъаткорнинг ўғли Ҳасан Ражабий саъй-ҳаракати билан Юнус Ражабий ҳақида китоб тайёрланган. Ҳадемай, ушбу китоб санъат шина-вандалари қўлига етиб боради. Зеро, буюк инсонлар, ноёб асарлар ҳақида ёшларимиз ҳам етарли маълумотларга эга бўлса, фойдадан холи бўлмайди.

Майсара НАЗАРОВА,
«Turkiston» мухбири

Shunday markaz bor

Кўчма тўғараклар чорлайди

Жиззах вилоятининг Янгиобод туманида ёшлар билан ишлаш яхши йўлга қўйилган. Бунини тўғаракнинг хатти-ҳаракатидан, интилишларидан илғаш қийин эмас. Туманнинг ёшлар билан гавжум маскани «Камолот» ЁИХ туман кенгаши қошида фаолият кўрсатаётган «Ёшлар ижтимоий хизматлари» марказидир. Бу ерда замонавий билимларга — чет тилларга, компьютерга қизиқадиган кўплаб ёшларни учратиш мумкин. Шу боис бу марказда иккита — инглиз тили ва компьютер саводхонлиги тўғараклари фаолият кўрсатади.

— Тўғаракларимиз ёшларнинг айнан истагига мос келади, — дейди Ҳаракатнинг туман кенгаши раиси Наимжон Муқимов. — Бугунги кунда ёшларимиз орасида тўғаракларга қизиқиш тобора ортмоқда. Жорий йилнинг биринчи чорагида инглиз тили тўғаракда 35 нафар, компьютер саводхонлиги тўғаракда 39 нафар ёш қатнашиб, уч ой давомида ўз билимини оширди. Ёшлар керакли билим ва кўникмага эга бўлди. Инглиз тилидан яхшигина билимга эга, олий маълумотли мутахассис Сирож Раимов инглиз тили тўғаракни координаторидир. Ундан сабоқ олган ёшлар олий таълим муассасаларига кириб, инглиз тилини янада чуқур ўрганишга қарор қилишган. Бугунги кун талабини яхши англаган шундай

ёшлар кўплигини кўриб, қувонасан, киши.

— Тўғаракка келган ёшларга, аввало, «Камолот» ҳақида батафсил маълумот бериларкан. Ана шу жиҳат тўғарак аҳамиятини янада бойитган, — дейди Баҳром. — Компьютер бўйича билимларим жуда саёз эди. Бу ердаги тўғаракка келиб, компьютерда ишлашни ҳар томонлама чуқур ўргандим. Айниқса, бошланғич ташкилотимиз томонидан қилинган ишлар ҳақидаги турли маълумот ва ҳисоботларни қандай ёзиш кераклиги ҳақидаги кўникмага ҳам эга бўлдим.

Наимжон Муқимовнинг айтишича, ички ишлар бўлимида профилактик ҳисобда турувчи ҳар бир бола иккинчи чорақда тўғаракларга жалб қилинади. Бундан ташқари, келгуси чорақда кўчма тўга-

раклар ташкил этилади. Шубҳасиз, ана шунда «Камолот» ҳар бир қишлоққа амалий тарзда кириб бораётганлигини англай бошлаймиз. Айни шу кунларда марказ билан тумандаги 1-давлат ихтисослаштирилган умумтаълим мактаби ўртасида кўчма тўғарак ўтказиш бўйича ижара шартномаси тuzиб қўйилган.

— Ўтган йили ушбу тўғаракларга жами 297 нафар ёш қатнашган бўлса, учинчи чоракнинг ўзидаёқ бу кўрсаткични 300 нафардан оширмоқчимиз, — дейди Наимжон.

Марказ фақат тўғарак фаолияти билангина чекланиб қолгани йўқ, албатта. Туман кенгаши томонидан ўтказиладиган тадбирларда туман ёшлари қаторида тўғарак аъзолари ҳам жуда фаолдир. Улар «Жинойтга жазо муқаррар», «Ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликка қаршимиз», «Гиёҳвандлик — умр заволи», «Биз, ёшлар ОИТСга қаршимиз», «Дин ва жамият» каби тадбир ва давра суҳбатларида қатнашиб, ўз фаолликларини намоён этишади. Тумандаги 12-мактаб ўқувчиси Жавоҳир Қурбонбоев, 1-давлат ихтисослаштирилган мактаби ўқувчиси Юлдуз Сувонобердиева, коллеж ўқувчиси Баҳром Муқимов ана шундай ёшлардан.

Шоди ОТАМУРОД,
«Turkiston» мухбири

San'at haftaligi

Qizlar sporti

Ўзбекистон Бадий академияси Марказий кўргазмалар зали, Тошкент фотосуратлар уйи, И.Хираяма Халқаро маданият карвон саройи, Камолитдин Бехзод номли мемориал боғ-музейида ва Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда барча вилоятларда «Тасвирий санъат фестивали» бўлиб ўтмоқда. Ушбу санъат байрами Ўзбекистон Бадий академияси ва «Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми» жамғармаси томонидан қатор вазирлик ва идоралар билан ҳамкорликда ташкил этилган.

Рангин мўъжизалар

Ёш ижодкорларни кенг жамоатчиликка яқиндан таништириш, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш мақсадида ўтказилаётган санъат фестивалида ҳар бир томошабин санъат асарининг яратилиш жараёнини кузатиши ва бундан эстетик завқ олиш имкониятига эга бўлади.

Фестиваль доирасида турли кўргазмалар, концертлар, мастер-класслар, миллий либослар намойиши, маънавият-маърифат форумлари ўтказилиши режалаштирилган. Кўргазманинг ҳар бири куни Ўзбекистон Бадий академияси тасарруфидаги муассасалар фаолияти ва вилоятлар санъатига бағишланади. Унда катта экран ва телемониторларда Ўзбекистон санъат усталарининг ижоди тўғрисидаги фильмларни ҳам томоша қилиш мумкин.

Санъат байрамида таниқли мусавирлар билан бирга, ўқувчи-талабалар ҳамда ёш рассомларнинг ҳам ишлари намойиш этилмоқда. Бу ерда Япония, Украина, Озарбойжон, Корея Республикаси, Россия каби давлатлардан келган меҳмонлар ўз асарларини томошабинларга намойиш этиб, маҳорат дарсларини олиб боришмоқда.

Санъат ихлосмандлари фестивал доирасида ташкил этиладиган Япония маданият кунларида аънавий япон чой ичиш маросими, япон либослари — кимано, оригами санъати, Хирошиго Утагаванинг «Эдонинг 100 хил манзараси» номли рангли ксилографиясини ҳам томоша қилиши мумкин.

Беш кун давомида санъат мухлислари ижодий жараён билан танишиш орқали портрет «моделли» сифатида жараёнда иштирок этиши ёки қўлига қалам олиб рассомлик маҳоратини синаб кўриши мумкин.

«Тасвирий санъат фестивали» 26 апрелга қадар давом этади.

Гулжаҳон СУВОНОВА

Нозик ҳаракатлардан — гўзаллик сари

Сиз гимнастрада нималигини биласизми?

Гимнастрада — мусиқага машқларни тўғри жойлаштириш, ритмга тушириш, машқлар кетма-кетлиги, яъни бошдан бошлаб, елка, бел, оёқ ҳаракатларининг пастга қараб давом этиб кетиши, янаям тўғрироғи, нозик ҳаракатлардан гўзаллик яратишдир. Гимнастрада билан шуғулланувчи қизлар ташқи кўриниш ва юриш-туришда бекаму кўст, ўзаро мулоқотда самимий ва хушмуомала, идрокли ва фаол бўлиб тарбияланади.

Нафосат, латофат, чаққонлик, эпчиллик миллий эстрада куйлари оҳангида мафтункор ҳаракатлар. Худди ана шу ҳаракатлар «Гимнастрада — гўзаллик тимсоли»да Тошкент ихтисослаштирилган хотин-қизлар коллежида бўлиб ўтган

спорт фестивалида ўз ифодасини топди.

Спорт фестивалида 12 гуруҳдан иборат ўқувчилар жамоаси мусиқа савияси, кийиниш маданияти, миллийликнинг мавжудлиги, артистизм, машқлар кетма-кетлиги ва

синхронлик — машқларнинг бир хил бажарилиши шартлари бўйича беллашдилар.

Ҳакамлар ҳайъати 5-12-гуруҳини биринчи, 10-12-гуруҳини иккинчи ҳамда 11-11-гуруҳини учинчи ўринга муносиб, дея баҳолади.

Ғолиб жамоа «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Ҳамза тумани кенгашининг кўчма кубоги билан тақдирланди.

Ғолиблик суруридан қувончи ичларига сиғмаётган ўқувчилардан бирини суҳбатга тортдик:

— Мен 5-12-гуруҳ ўқувчиси Барно Турғунбоеванам, — дея ўзини таништирди ғолиб қиз. — Мусобақада фаол қатнашишга ҳаракат қилдим. Бугунги фестивал кайфиятимизни янада кўтариб юборди. Устозимиз Ирода Юсупованинг ишончини оқлаганимиздан хурсандимиз. Қолаверса, бугун биз жаҳон чемпионлари билан учрашиб, суҳбатлашдик.

Спорт — саломатлик гарови. Айниқса, ютуқлар қўлга киритилмаверса, у бошқаларни ҳам ўзига жалб қилаверади, ўз атрофига янгидан-янги истеъдодларни чорлайверади. Мухими, ёш авлод баркамол бўлиб вояга етади. Тошкент ихтисослаштирилган хотин-қизлар коллежи педагогик жамоасининг олдида кўйган мақсадларидан бири ҳам, аслида, шу.

Майсара НАЗАРОВА,
«Turkiston» мухбири

Устоз кўрган шогирд...

Доно халқимизда устоз ва шогирд муносабати ҳақида шундай мақол ва ҳикматлар борки, улар асрлар давомида шаклланган, ҳаётий тажрибалардан ўтган, кундалик ҳаётда ўз исботини топган. Мантиқий фикрлар ва ҳаётий теран кузатишлар асосида шаклланган бу қарашларда устоз ва шогирд муносабатига алоҳида эътибор қаратилади. Қисқа, лўнда ибратомуз панд-насихат, нақлларда устознинг шогирдга ва шогирднинг устозга муносабати қандай бўлиши ўз ифодасини топган.

Тилшуносликда ҳикматли сўз ва мақолларни ўрганадиган фан бор. Мутахассислар уни паремология дейишади. У табиат ва жамиятда содир бўлаётган ўзгаришлар ва қонуниятларини кузатиш, ҳаётий тажрибалар асо-

сида юзага келган фалсафий ҳулосаларни ифодаловчи, кишининг турли руҳий ҳолати, ҳис-туйғулари, ахлоқий фазилатларини қамраб олган, асрлар оша оғзаки шаклда яшаб келаётган, ихчам ва аниқ, қисқа ва образ-

ли, таъсирчан мақол, матал, афоризмлар, ҳикматли ибораларни тадқиқ этади. Демакки, устоз-шогирдлик муомаласига оид ҳикматларни ҳам шу фан ўрганади.

Европалик тарихчи олим Ҳ.Вамбери ўзининг «Чигатой грамматикаси» номли асарига устоз-шогирд муносабати ҳақида сўз юритар экан, «Уста кўрган шогирд ҳар мақомга йўғалар, уста кўрмаган шогирд андин-мундин тармалур» мақолини келтиради. Яна бир олим Н.Остроумов фондида сақланаётган ҳужжатларда мазкур мақолнинг «Уста кўрган шогирд ҳар ерга борса, овқат қилади, уста кўрмаган шогирд ундан-бундан қармалайди» шакли мавжуд.

Menga so'z bering

Бундай фалсафий ҳулосалар халқимизнинг «Доно устоздан аъло шогирд чиқади», «Дарахтига қараб меваси, устасига қараб шогирди», «Ота меҳридан устоз жабри афзал», «Уста бўлсанг, устозингни унутма» сингари мақолларидан ҳам маълум.

Мақоллар қандай даврада, ким томонидан, қандай вазиятда қўлланишига қараб маъно доирасини кенгайтириб, нутқий таъсирчанликни таъминлашга хизмат қилади. Мақолни қўллаш сўзловчининг маданиятидан, маънавий қиёфасидан далолатдир.

Моҳигул БОБОЕВА,
Самарқанд давлат чет тиллар институти ўқитувчиси

Ekologiya

Мусаффо табиатга ҳеч нарса етмайди

Атроф-муҳит, табиат софлиги учун курашиш ҳақидаги таълимот ва тушунчаларнинг тарихи узоқ. Масалан, зардуштийларнинг «Авесто» китобида ҳам тозалликка риоя қилиш ҳақида ўғитлар бор. Ота-боболаримиз ҳикматларида, динимиз буюрган амалларда, донишманд шоирларимиз асарларида ҳам она табиат мусаффолигини сақлашга, ўзимиз яшаб турган муқаддас заминни обод этишга даъват этувчи сўзлар кўп.

Диққат қилсак, оламдаги барча нарсалар тартиб билан яратилганини илғаймиз. Замину коинотдаги жисмлар бениҳоя аниқлик билан ҳаракатланади, ҳайвонот ва наботот оламидаги мувозанатни қаранг. Масалан, фасллар алмашинуви, сувнинг ер билан осмон ўртасидаги та-

бий ҳаракати (ёмғир, қор, дўл шаклида ёғиши ва ердан буғ ҳолатда кўтарилиши). Агар ушбу мувозанат кескин бузилса, инсоният учунгина эмас, умуман, Ер юзидagi ҳаёт учун ниҳоятда хавфли оқибатларни келтириб чиқариши ҳеч гап эмас. Афсуски, айнан инсонларнинг қилмишлари

оқибатида табиий экологик ҳолатга путур етаётганидан кўз юмиб бўлмайди.

Табиат мусаффолиги бу, авваламбор, инсон саломатлиги учун муҳим. Келажак авлодлар соғлом, бақувват, ҳар томонлама етук бўлсин, Юртбошимиз таъбири билан айтганда, келажакка обод ва гўзал Ватан мерос қолсин, десак, ҳар бир инсон, хусусан, биз, ёшлар ҳам табиатни асрашга бугундан бел боғлашимиз керак. Зеро, инсоният забт этган тараққиётнинг барча чўққилари бир тараф, мусаффо, гўзал, бирор жойига нуқсон етмаган табиат бир тараф бўлса, шубҳасиз, ҳамма мусаффо табиатни танлайди. Биз эса, экологияга зарар етказмайдиган тараққиётни истаймиз.

Фаррух ҲАБИЕВ,
Эркин ЭШОНҚУЛОВ,
Жиззах давлат педагогика институти талабалари

O'makka munosib

Ким кўп китоб ўқийди?

Китоб ҳақида қанча гапирсак ҳам оз. Китоб — инсоннинг энг яқин дўсти ва маслаҳатчиси, билим манбаидир. Китоб фикрлаш курали, хазиналар қалити, тафаккур қони бўлгани учун ҳам уни қадрлаш, ўқишга эҳтиёж кишиларнинг қон-қонига сингиб кетган.

Мақтабимизда «Китобхон — 2013» танлови бўлиб ўтди. Унда 6-синф ўқувчилари Сардор Зокиров ва Моҳинур Қулмаматова ғолиб бўлди.

Мақтабимизда билим олиши-миз учун кўп шароитлар яратилган. Ахборот-ресурс маркази ходимлари ҳам бу борада анча ёрдам бермоқда. Бундан ташқари, ташкил қилинган синф кутубхонаси ҳам ҳар биримизнинг изланишда бўлишимизга ёрдам бермоқда.

Кўп китоб ўқиган инсоннинг нутқи ҳам равон бўлади. Бундай ўқувчи яхшини ёмондан, ҳалолни ҳаромдан фарқлайдиган бўлиб камол топади. Бундан чукур англаган тенгдошларим янада кўпроқ китоб ўқишга интилоқдалар.

Меҳрибону РАВШАНОВА,
Сергели туманидаги 300-мактаб ўқувчиси

Ўқишда аъло, спортда чаққон болалар

Улар Сирдарё вилояти Ховос туманидаги 9-мактабда ўқийди. Ҳозирги кунда мактабдаги барча ўқув хоналари замонавий жиҳозлар билан таъминланган.

Жавоҳир Ҳасанов, Моҳина Алимова, Шоҳжаҳон Абдумаликов сингари аълочи ўқувчиларнинг фан олимпиадаларида юқори ўринни эгаллаганлиги, Арофат Холбоева, Муниса Отамуродова, Ислон Ҳошимов, Давлат Каримқулов, Аҳмадҷон Набиев каби зукко

ўқувчиларнинг билимлар беллашувидаги фаоллиги, 5-синф ўқувчиси Арофат Холбоевнинг мазкур беллашувда она тили фани бўйича республика босқичига йўлланма олганлиги мактабда сабоқ бераётган фидойи ўқитувчиларнинг меҳнати самарасидир.

Она тили ўқитувчилари Шоҳсанам Умрзоқова, Норинисо Эрбўтаева, кимё ўқитувчиси Бахтиёр Йўлдошев, информатикадан Ўсар Зокировнинг ўзига хос ижодий таърибалари ибратлидир. Айнан уларнинг ўқувчилари вилоят ва республика фан олимпиадалари ва билимлар беллашувларида юқори ўринларни эгаллаб келишяпти.

Ўқувчиларнинг кунт билан билим олишларида маъна-

вий-маърифий тадбирларнинг аҳамияти катта. «Кама-лак» билимдонлари» кўриктанловининг туман босқичида голиб чиққан мактаб жамоаси вилоят босқичида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди. «Ораста қизлар» клуби аъзоси Зарнигор Аҳмадқулова эса, республика босқичида иштирок этиш учун қизғин ҳозирлик кўрмоқда.

Ҳозир мактабда 38 та фан ва 7 та спорт тўғараги фаолият юритади. Уларга жами 760 нафар ўқувчи жалб этилган. «Оила — маҳалла — таълим муассасаси» маркази ташкил этилган, режа асосида учрашув ва давра суҳбатлари, жонли мулоқотлар ўтказиб борилади.

Ta'lim taraqqiyoti

Ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, мактабда спортга, соғлом ва баркамол авлодни камол топширишга алоҳида эътибор берилмоқда. Буни биз таэквондо ва бадий гимнастика бўйича қўлга киритилаётган ютуқлардан яққол билиб олишимиз мумкин. Ўқувчилардан икки нафари — 7-синф ўқувчилари Малика Хонназарова ва Фотима Эралиева таэквондо бўйича республика биринчилигида 2-ўринни эгаллади. Шунингдек, 3-синф ўқувчиси Дилнавоз Толибжоннова ўз тенгдошлари орасида Ўзбекистон чемпионлигини қўлга киритиб, Осиё чемпионатида қатнашадиган бўлди. 6-синф ўқувчиси Ирода Яхшибоева эса вилоятда 2-ўрин соҳибига айланди.

Бадий гимнастика бўйича 9-синф ўқувчиси Ситора Донабоева туман ва вилоятда голибликни қўлга киритиб, Бухоро шаҳрида ўтказилган республика турнирида иккинчи ўринни эгаллади. Шунингдек, Дилшоода Абдувалиева, Нозима Султонова ҳамда Сабрина Ражабова-нинг эришган натижалари ҳам таҳсинга лойиқ.

Бу йил мактабни 108 нафар ўқувчи битиради. Уларни таълимнинг кейинги босқичига жалб этиш ишлари қизғин олиб борилаёпти. Битирувчилар ўртасида бир неча маротаба сўровномалар ўтказилиб, уларнинг отоналари, худуддаги академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари вакиллари билан учрашувлар ташкил этилмоқда.

Ашурали БОЙМУРОД,
«Turkiston» муҳбири

Ўзиники панд берди

Австрия меҳмонхоналаридан бирининг директори Томас Флитвуд ўз меҳмонхонаси лифтида нақ тўрт кун қамалиб қолди.

Қанча бақирса ҳам ҳеч ким эшитмагани етмаганидек, телефонини ҳам хонада қолдиргани панд берди. 58 ёшли Томас амаки лифтда оч ва ташна ҳолда ўтирган. Фақатгина тўртинчи кун деганда меҳмонхона нон ташувчиси бечора директорни қутқарди. Нон ташувчининг сўзларига қараганда, Флитвуд унга хона калитларини берган ва текшириб туришини айтган эди. Унинг бу ишончи ўзига фойда берди. Флитвуд эса ҳарбий курсларга қатнашаётгани сабаб бу ташналик унга жисмонан ва руҳан тайёргарликда ёрдам берганини ҳамда қамалиб қолган вақтида келажак режаларини тузганини айтди. Шу сабаб кўп ҳам қўрқмаган ва яна бир неча кунга сабри етишига ишончи комил бўлган. Бироқ унинг бу сўзларига ҳамма ҳам ишонди, дейиш қийин. Кўпчилик буни меҳмонхона эгасининг баҳоналари сифатида қабул қилмоқда.

Муҳожирлар жанжали

Литваннинг муҳожирларни рўйхатга олиш марказида икки давлат фуқаролари ўртасида жанжал бўлди.

Беш грузин ва олти вьетнамлик тасоффон устида жанжал чиқарган. Натижада, марказнинг навбатчи ҳарбийлари низони куч ишлатиш йўли билан тўхтатди ва тартиббузарларнинг барчасини алоҳида-алоҳида хонага қамаб қўйди. Шунингдек, навбатчи ҳарбийлар муҳожирлардан баъзиларининг қўлига кишан солишга ҳам мажбур бўлган. Ўн бир тартиббузардан бири қўлидан олган оғир жароҳати туфайли шифохонага юборилди.

Омади бор экан

Австралиянинг шимолий қисмида француз денгизчиси Йоанн Галеранга салкам уч метрлик тимсоҳ ҳужум қилди.

Маълумотларга кўра, биринчи марта Австралида бундай тимсоҳнинг ҳужуми ўлим билан яқун топмади. Қаҳрамон бўйни ҳамда елкасида жароҳатлангани сабаб шифохонага ётқизилди. Галераннинг сўзларига қараганда, у қирғоқдан тўрт-беш метр узоқлашганда тимсоҳ ҳужум қилиб қолган. Бироз ўзини йўқотиб қўйсада, денгизчи тимсоҳни енгди. Шунингдек, гувоҳларнинг сўзларига кўра, одатда, етти метргача бўладиган тимсоҳнинг уч метрлигининг учраши, бу — Галераннинг омади. Австралия қирғоқларида доимий бўлаётган тимсоҳлар ҳужуми туфайли кўнгиллилар томонидан махсус қутқарув хизмати тузилган бўлиб, улар айна вақтда тимсоҳларга турли қопқонлар қўйишмоқда. Ҳозирга қадар уларни ёрдами билан бир қанча хавфли ҳолатларнинг олди олинди.

Интернет манбалари асосида
Жавоҳир КАРОМАТОВ тайёрлади

Юксалаётган тоғлар

Шавкат Раҳмон мустақилликни соғиниб яшаган эди. Шоир бу истагини ўтган асрнинг 70-80 йилларидаёқ ўз шеърларида айта олди. Курашчан шоир ўша даврда жасрат билан озодликни куйлади. Куйлашнинг ҳам турли хил усул ва йўсинлари бор. Шавкат Раҳмоннинг қайси бир шеърини олиб қараманг, Ватанни севиш, унинг ҳар бир гўшаси, тупроғини ардоқлашга, эъзозлашга, қадрлашга даъват сезилиб туради.

Шавкат Раҳмон фикрини, истагини яширмасдан, пардаламасдан айтган. У шеърларида холис кузатувчи ёки сермулозамат мезбон эмас, юртнинг ватанпарвар фарзанди бўлиб кўринади.

Шоир Шавкат Раҳмон шеърлятида ҳис-туйғу, фикр умуминсоний даража йўғрилади, ҳақиқий бадий воқеликка айланади.

Шавкат Раҳмоннинг жасратга ундовчи шеърлари кишини руҳлантиради. Унинг нияти холис, пок. Ижодкор ўз ғоясини рамзлар воситасида ифода этади.

Шавкат Раҳмон зилол сувлар жилдираб оқаётган, мусаффо ҳавоси роҳат бағишлайдиган тоғларда ўтов тикиб яшашни орзу қилган. Шу сабаблими, унинг шеърлятида тоғ образи алоҳида ўрин тауди. Шоир бу образга жуда кўп маънони сингдириб юборади. Гоҳида тоғ инсоннинг ички кечинмалари йўсинида тасвирланса, гоҳида инсоннинг ўзи сифатида намоён бўлади. Ҳар қандай ҳолатда ҳам бу образ шеърда бадийлик ва образлик рамзи эканлиги билиниб туради. Шавкат Раҳмон-

нинг тоғ образи билан боғлиқ шеърларини алоҳида туркум сифатида ҳам қабул қилиш мумкин.

Шавкат Раҳмоннинг «Ёш тоғлар» шеъри бадийликнинг гўзал намунаси, десак, муболаға бўлмайди. Гарчи шеър табиат лирикаси йўналишида бўлса-да, шоир унда рамзлар орқали ўтмишни ёдга олади. Унинг наздида, ухлаб ётган тоғлар бизга улкан илмий меросни хазина қилиб ташлаб кетган аждодларимиз бўлиб кўринади. Бу хазиналардан бутун дунё баҳраманд бўлганини айтмоқчи бўлади.

*Куч ёғилган
гавдаларини
саратоннинг ўтига тоблаб,
очиб қўйиб хазиналарин,
ухлаб ётар ўспирин тоғлар.*

Кейинги мисраларда шоир мақсадини очиқ айтади. Унингча, йўловчилар мангу сафар олдидан бирпасгина нафас ростлашга чоғланишади.

*Гўё мангу сафарга чиққан
йўловчилар ҳорган қўйича,
ўтиргану*

*бирпас мизғиган
сирқираган сувлар бўйида.*

Шеър сўнгида шоир мақсади аёнлашади. Содда болалар — Ватан тарихи, унинг ўтмиши. Улар бир нафасгагина кўз юмган эдилар. Иштибод натижасида орадан миллион йиллар ўтди. Содда болаларнинг бир нафасга кўз юмиши авлодларнинг минг йилликка эга тарихдан миллион йиллар ажратиб қўйилишига сабаб бўлган. Шоир бунда аждодлардан нолимайди, балки бир нафасдан сўнг уйғотиш учун «пойлоқчиликка» қолган хоинларга ўз нафратини сочади. Агар улар ўз эътиқодида мустаҳкам турганида эди, ўзбек халқи мустахлама бўлмасди, демоқчи бўлади.

Тоғ образи Шавкат Раҳмон шеърларининг бадий баркамоллигини таъминлашда муҳим бадий асосга айланган.

Мунаққидлар эътироф этишганидек, у асл шоир сифатида табиат орқали инсон шахсини таққик этишни кўзда тутди. «Тоғ хўрсиниб юборди оғир». Ҳаёт муаммоларидан, хиёнатлардан, зулмдан чарчаган инсон, халқ оғир хўрсинди. Шавкат Раҳмон халқ дарди билан яшади.

Шавкат Раҳмон юртга, халқимизга, мамлакатимизга чин дилдан муҳаббат қўйган эди...

Отабек МАЖИДОВ,
ЎЗМУ талабаси

